

BESZÁMOLÓ AZ EDDIGI MUNKÁRÓL

Vojtonovszki Bálint (Magyar Szegénységellenes Hálózat)

Közmunkás Mozgalom a Jövőért

2012 nyarán a Hálózat közösség-szervezője és önkéntesei több mint 150 fő közfoglalkoztatottat [érték el munka közben](#) főként közterületen, kisebb részt iskolákban, hivatalokban. Az elérés során egyrészt a közmunkások által tapasztalt problémákat kívántuk megismerni, másrészt igyekeztünk megtalálni azokat a személyeket, akik felháborodásuk, érdekeltségük vagy közösség iránti vágyuk miatt hajlandóak lennének részt venni a rendszer megváltoztatásában. A nyár végéhez közeledve elérkezettnek láttuk az időt a találkozók szervezésére. Augusztus utolsó napjaiban elkezdődtek a rendszeres csoporttalálkozók a Népszínház utcai Napházban, kezdetben alacsony, majd egyre növekvő létszámmal.

A csoporttalálkozók felmerültek már az elérés során észlelt problémák, aminek részeként az érdekvédelmi részvételt akadályozó tényezők számbavétele is megtörtént. A résztvevők közül többen a félelmet nevezték a legjelentősebb akadályozónak, véleményük szerint ezért nem jöttek el kollégáik. Hiába hívták őket, a dolgozók tartottak a munkáltató részéről várható esetleges retorziótól, ha kitudódik a szerveződés. A megoldás is a csoporttagoktól származott: szervezzünk hétfégi szabadtéri piknikeket, ahol a hangsúly a szabadidős tevékenységeken van, oda nem fognak félni eljönni a munkatársak. Másrészt ez a módszer a családos munkavállalók bevonására is jobb terepet kínált.

Ekkor elkezdtünk kéthetente piknikeket tartani az Orczy Parkban, majd az ősz beköszöntével egy ott bérelt teremben. Összesen 5 alkalommal (szeptember 29., október 13., november 3., november 24., valamint december 8.) rendeztük meg a találkozót, átlagosan 15-20 közmunkás részvételével (a találkozók részvételi lista készült aláírásokkal). A találkozók igyekeztünk közösséget építeni, de emellett befejeztük a közfoglalkoztatási problémák összegyűjtését, valamint játékos formában közösen tanultunk a közfoglalkoztatási rendszerről (jogi kötelezettségek és lehetőségek, felelősségi területek a szabályozó szervezeteknél, statisztikák, stb.). Ez megalapozta a stratégiaépítést, melynek első lépéseit is megtettük.

Eközben a közösség-szervező kollégánk 6 hetes USA-beli tanulmányúton vett részt, ahol sikerült egy másfél évtizede közfoglalkoztatottakat aktivizáló közösség-szervező civil szervezetnél töltenie a szakmai gyakorlatát. Egyrészt hazatértekor ezen tapasztalatokat sikerült beépítenie a hazai munkába, másrészt a tanulmány-program részeként két alkalommal is amerikai vendégek vettek részt a közmunkás csoport ülésén. Ez nagyban segítette a csoport fókuszának tágítását (az elképzelt USA és a valóság; a hazai közfoglalkoztatási rendszer alapjai az USA-belire hasonlítanak), valamint a tagokat érdekeltté tette a nemzetközi kapcsolatteremtésben. Ennek folyományaként a közmunkás tapasztalattal rendelkező csoporttagok részt vettek a Hálózat külföldi partnerekkel folytatott projektjeiben, mint szegénységben élő projektpartnerek. Ilyen volt a 2013-as [Szegénységben Élők Európai Találkozója](#), valamint szintén a szegénységben élők bevonását előtérbe helyező [Grundtvig-projektünk](#) (Increasing Citizenship and participation in Europe, ICE project) ausztriai találkozója is.

Idén ősszel a projekt keretében budapesti találkozóra került sor, ami során a külföldi vendégeink részt vettek a csoport heti találkozásán.

A kifelé irányuló aktivitás ezen túl ebben az időszakban főként a toborzás volt, melybe bevontuk a közmunkás tagokat is, mert sok esetben ők hitelesebben tudtak beszélni a hasonló helyzetben lévő emberekkel, de a leghatékonyabbnak az önkéntes-köz munkás párok felállítása bizonyult. Másik tevékenységünk késő ősztől kezdve egészen idén márciusig a lehetséges szövetségesek beazonosítása után a kapcsolatfelvétel megkezdése volt. Szakértőkkel, érdekvédelmi (Köz munkások Szakszervezete) valamint jogvédő (Társaság a Szabadságjogokért, Nemzeti Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda) szervezetekkel, illetve egy, a témában igen aktív ellenzéki [országgyűlési képviselővel](#) (Szel Bernadett, LMP) is felvettük a kapcsolatot.

2013 januárjában a csoport úgy döntött, hogy a **Köz munkás Mozgalom a Jövőért** (KMJ) nevet viseli majd és felpörgeti az eseményeket: a piknik helyett heti rendszerességgel találkozókat indít újonnan bérelt találkozási helyén a Józsefváros szívében, a Bérkocsis utcában.

A találkozók segítettek egy stratégiaépítési folyamatot, ami nagyon nehéz munkának bizonyult. Visszatekintve a tagok még nem voltak eléggé felkészülve egy stratégia végiggondolására és felépítésére, de a folyamat hatására tettvágyuk egyre nőtt és ezért egy első direkt akció megszervezése mellett döntöttek. Először felvették a kapcsolatot a a közfoglalkoztatásért felelős Belügyminisztériummal és közölték az általuk észlelt problémákat. Az előre várható negatív reakciót követően egy demonstrációt szerveztek a minisztérium épülete elé, ahol a csoport követeléseit tartalmazó [nyílt levelet](#) átadták a minisztérium képviselőjének, melyről a Klubrádióban és internetes portálokon is beszámoltak. [Az esemény](#) fontos lépés volt a csoport életében, de talán még fontosabbak a tapasztalatok, amik érték őket a megvalósítás közben. Az akció alacsony részvétellel, de sikeresen lezajlott, utána részletesen kielemeztük a történeteket és értékeljük a tevékenységeket.

Sajnos már a demonstráció is megmutatta, hogy a köz munkások tényleg tartanak a nyilvános részvételtől, nem könnyen adják az arcukat az érdekvédelmi munkához. Ez a tény, valamint a köz munka ideiglenes jellege (téli kevesen dolgoznak köz munkán, így nehezebb a toborzás is) lehetett az oka annak, hogy a demonstrációt követően jelentős fluktuáció alakult ki a csoportban és a megszokott 15 fős rendszeresen jelen lévő mag létszáma jelentősen lecsökkent. Másik fontos indok volt az, hogy a tagságból az elmúlt 1,5 évben összesen 6 főnek sikerült normális álláshoz jutnia és így nem jutott idejük már a találkozókra eljárni.

A tagszámcsökkenés kezelésére, valamint az igények észlelését követően képzések indítását határoztuk el a csoporttagokkal. Itt lett igazán fontos az a tény, hogy a kezdetektől jelentős segítséget kaptunk a Hálózat önkénteseitől! Márciustól fokozatosan beindultak az angol- és németnyelvi kurzusaink, valamint számítógépezői tréningjeink. Később médiaképzés is indult egy újságíró önkéntes vezetésével. A képzések a hatékonyabb érdekvédelmi munka elsajátítása (pl. számítógépezés) mellett segítették a tagokat az álláskeresésben és növelték esélyeiket a munkaerőpiacon, valamint toborzási törekvéseinket és a csoport megtartó erejét is támogatták.

Az önkéntesek toborzása érdekében a közösség szervező igyekezett közeli kapcsolatot kialakítani az ELTE Társadalomtudományi Karán működő közösségi és civil tanulmányok MA szakának és a Szociális

munka és Szociálpolitika Tanszék oktatóival. Itt több alkalommal mutatkozott be a csoport a csoporttagok tolmácsolásában, mely során sikerült új önkénteseket toborozni.

Szintén tanulási folyamatunk részeként 2013 márciusától egyre több munkanélküliséggel és közfoglalkoztatással kapcsolatos konferenciára mentek el tagjaink és számoltak be a csoportnak tapasztalataikról. (pl. EsélyLabor Egyesület, Közgazdaságtudományi Társaság, Pro Cserehát Egyesület, [BudapestEsély NKft.](#), [Országos Foglalkoztatási Közhasznú Nonprofit KFT](#) szervezésében) Idén októberben egyik tagunk részt is vett a Társadalomelméleti Szakkollégium és a Corvinus Egyetem által szervezett A Szegénység Börtönei c. konferencia eseménynyitó kerekasztal-beszélgetésében, ahol [két egyetemi tanár mellett mondhatta el közfoglalkoztatással kapcsolatos tapasztalatait és problémáit](#). A konferenciák mellett néhány esetben külső képzésekre is mentek tagjaink. Ilyen volt pl. a Civil Kollégium Alapítvány által szervezett ["EGYÜTT AZ IGAZSÁGTALANSÁGOK ELLEN"](#) c. kifejezetten roma aktivistáknak szervezett képzés, vagy egy szlovákiai képzés a közösségi alapú finanszírozási megoldásokról, melyre a Hálózat European Community Organizing Network (ECON) tagságának köszönhetően jutottunk el.

A nyár folyamán a csoportkohézió erősítése és a csoporton belüli kapcsolatok elmélyítése érdekében szabadidős tevékenységeket is szerveztünk, pl. szabadidős piknik, strandolás. Ezekre és általában a csoportműködés költségeinek fedezetére a Hálózat nyújtott támogatást, valamint az amerikai tanulmányúton résztvett közösségszervező kolléga és a szintén ebben a programban részt vett egyik önkéntesünk pályáztak kisebb kiegészítő forrásokat.

A nyár végére elérkezettnek láttuk az időt második akciónkra, amit az első németóránkra időzítettünk. Mivel a fővárosban akkor már több mint két éve nem indultak képzések a közmunkába vontak részére, ezért sajtótájékoztatót hirdettünk, hogy kizárólag mi képezzük a közmunkásokat a Közép-magyarországi régióban. A sajtótájékoztatón mutatkozott be az ATV-ben két [megválasztott szóvivő](#).

Az év folyamán felépített kapcsolatainak hála a csoport sikeresen csatornázott be egyedi közfoglalkoztatási eseteket a jogvédő partnerszervezetek irányába (TASZ, NEKI). Összesen 6 esettel kapcsolatban kértünk jogi állásfoglalást és/vagy támogatást partnereinktől, melyből 3 sikerrel lezárult, 2 folyamatban van, 1 pedig sikertelen lett. Itt főként munkahelyi főnökkel történt konfliktusokról és azok utóéletéről, nem megfelelő hivatali eljárásról, szerződészegésről és túlmunkáról, valamint diszkriminációgyanús történésekről volt szó. Ezek jelentették a kisebb sikereket, melyekről az érintettekre tekintettel (akik közül néhányan a csoport tagjaivá váltak) bővebben beszámolni nincs lehetőségünk.

Hála a számítógépes képzésnek, idén koraősszel beindulhatott a csoport online jelenléte is. [Hivatalos emailcímet](#), [blogot](#) és [Facebook-oldalt](#) hoztunk létre, melyeket erre kiképzett és motivált csoporttagok szerkesztenek a közösségszervező támogatásával. Már korábban elkezdtünk saját médiát létrehozni: [több alkalommal készültek](#) fotók dolgozó tagjainkról, valamint egyik tagunk kézzel rajzolt egy [logo](#)-tervet, amit több változtatás után egy önkéntes grafikus digitalizált. Jelenlegi terveink között az első saját videónk létrehozása van.

A felerősödő érdekvédelmi tevékenységünk egyik jele volt, hogy szeptember végén [nyilvánosan válaszoltunk](#) Pintér Sándor belügyminiszter úr egyik [nyilatkozatára](#). A felvetéseinkre választ nem kaptunk.

Az idén nyár augusztusában-szeptemberében a Hálózat által indított közmunkásokat érintő kutatás fővárosi részében a csoport tagjai is részt vettek: kérdőíveket töltettek ki más közfoglalkoztatottakkal. Ez nemcsak hasznos információt jelentett a kutatóknak, de fontos tapasztalat volt a csoporttagoknak és segítette a toborzást is. Olyan embereket is sikerült elhívunk a csoportba ennek az eszköznek a segítségével, akik eddig nem voltak hajlandók eljönni az üléseinkre.

A csoport [2012 után](#) idén is elhívta [új tagjait](#) a Hálózat által hagyományosan a Szegénység Elleni Küzdelem Világnapján (október 17.) szervezett ELÉG 2013 c. demonstrációra is a Kálvin térre. Az esti rendezvényen népszerű előadók (Hobo, Hajós András) szegénységgel kapcsolatos gondolatai mellett hordótüzek lángjain égették el a résztvevők a szegényeket akadályozó dolgokat (kirekesztés, adórendszer, stb.), a KMJ [egyik tagja](#) beszédet is mondott.

Az új tagokkal megerősödött a csoport újra és eljött az ideje egy két napos képzésnek, ahol elkezdtük újraépíteni a stratégiánkat, mert kevesen kötődtek hozzá igazán. A csapatépítő játékok mellett a csoport működésével kapcsolatban is hoztunk döntéseket Tahitótfaluban (konszenzuális döntéshozatal, csoportülések szabályai, levezető és szóvivő szerepe, stb.). Az [új stratégia](#) már a csoport jelenlegi tagjainak tapasztalatain és véleményén alapszik, ami alapvető fontosságú a közösségszervezésben. A választásokig jelentős érdekartikulációt szeretnénk kifejteni, valamint kisebb ügyeket is azonosítottunk, melyek rövidebb távon megnyerhetőbbnek tűnnek, mint a nagy elosztási rendszerek átalakításai.

Ahhoz, hogy megvalósítsuk a céljainkat, most decemberben [munkacsoportokat](#) alapítottunk, amelyek rendszeres találkozóikon a rájuk bízott, stratégiában meghatározott kampányokat valósítják meg. A munkacsoportok koordinálását közmunkás csoporttagok végzik megfelelő képzést követően, önkénteseink támogatása mellett. Így talán kissé tehermentesíteni tudjuk a pénteki heti találkozóinkat, amik kezdtek 3,5 órára duzzadni.

Visszatekintve az elmúlt időszakra, egy nehéz folyamat rajzolódik ki, amely során egymást nem vagy csak alig ismerő szegénységben élő budapesti emberek csoportjából egy igazi közösséget sikerült létrehozni, melyben egyre többen találják meg a maguk helyét és feladatát. Az eléérések során több mint 500 főt sikerült elérni (némelyeket többször is, de esetenként erre volt szükség, hogy eljőjenek a találkozókra), melyből közel 200 fő adta meg az elérhetőségét, melyek közül 62 főt vett részt legalább 1 találkozón. Ebből a 62 főből 18 aktív tagunk van, akik legalább 6 találkozón részt vettek és a mai napig kisebb-nagyobb gyakorisággal részt vesznek a munkánkban. A statisztikákat a közösségszervező egy online adattáblába gyűjti a jelenléti ívek alapján, ez segíti a professzionális elérést, nyilvántartást és a működést általában.

Ez a kialakult közösség jelenti az alapját az eddig megszervezett 3 nyomásgyakorló akciónak (demonstráció, sajtótájékoztató, nyílt levél) és a 6 kisebb, egyedi ügynek. Ugyanakkor szükség volt a különböző típusú képzések sorozataira, melyek esetenként a piknikekbe, heti találkozókba építve

fejlesztették a tagok érdekérvényesítési képességeit. A további tervekben szerepel a csoport részvétele egy hosszabb képzéssorozatban, melyet a Civil Kollégium Alapítvány kifejezetten a KMJ-hez hasonló csoportoknak szervez alulról szerveződő érdekérvényesítés témában.

További fontos fejlemény, hogy immáron sikerült egy teljes körű stratégiát felépíteni, ami a következő fél évben irányítani fogja a további munkát. Fő célunk a választások közeledtével nyomást gyakorolni a jelenlegi és a következő kormányra a közmunkarendszer átalakítása érdekében.

Végül, de nem utolsósorban le kell szögezni, hogy mindez nem sikerült volna a Hálózat elkötelezett önkénteseinek segítségével nélkül, melyért hatalmas köszönet illeti őket. És annak érdekében, hogy ez az erőforrás ne fogyjon el, a Közmunkás Mozgalom a Jövőért csoport szakmai gyakorlati hely lesz 2014 februárjától az ELTE Társadalomtudományi Karának kínálatában.